

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ управління Державної служби
якості освіти у Черкаській області

21.08.2023

№ 34

ПРОГРАМА моніторингу реалізації закладами освіти академічної, організаційної, фінансової та кадрової автономії

І. Загальні положення

Статтею 23 Закону України «Про освіту» (далі – Закон) визначено, що «держава гарантує академічну, організаційну, фінансову і кадрову автономію закладів освіти».

Відповідно до Закону автономія – право суб'єкта освітньої діяльності на самоврядування, яке полягає в його самостійності, незалежності та відповідальності у прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності, що провадиться в порядку та межах, визначених Законом.

Статтею 25 Закону визначено, що засновник або уповноважений ним орган (особа) не має права втручатися в діяльність закладу освіти, що здійснюється ним у межах його автономних прав, визначених Законом та установчими документами, а також встановлює, що засновник або уповноважений ним орган (особа) може делегувати окремі свої повноваження органу управління закладу освіти та/або наглядовій (підкувальної) раді закладу освіти.

Автономія закладу освіти базується на самостійному виконанні своїх основних, допоміжних та супутніх завдань. Основним завданням закладів є надання послуг із здобуття освіти, тому і первинною автономією є **академічна автономія**, яка визначатиме особливість і унікальність закладу у наданні цих послуг. Саме заходи вжиті закладом освіти у рамках реалізації академічної автономії зумовлюють необхідність реалізації права на організаційну автономію. Адже саме **організаційна автономія** закладу освіти визначатиме ті стратегічні та операційні заходи за допомогою яких буде можливо реалізувати стратегію розвитку закладу, освітню програму та освітні траєкторії усіх здобувачів освіти. Від правильності визначення, ефективності реалізації організаційно-розпорядчих функцій вжитих у рамках організаційної автономії залежить ефективність здійснення місії закладу освіти.

Ефективність реалізації завдань закладу, досягнення ним цілей визначених у стратегії розвитку залежатиме від кадрового потенціалу та структури закладу. Саме тому важливе місце у системі автономій належить **кадровій автономії**, яка покликана надати право закладу найбільш оперативно та неупереджено вирішувати проблеми забезпечення персоналом та управління ним.

Фінансова ж автономія дає право закладу освіти на забезпечення реалізації його завдань, цілей та місії.

Види автономії закладу освіти тісно пов'язані між собою, взаємовиходять один з одного та взаємодоповнюють один одного. Види автономії закладу формують цілісну систему його функціонування задля досягнення мети діяльності з урахуванням потреб, запитів учасників освітнього процесу, можливостей та завдань засновників, цілей державної освітньої політики.

Тема автономії закладів освіти на сьогодні є надзвичайно актуальною. В умовах пандемії COVID-19, повномасштабного вторгнення російських військ в Україну освітня галузь вимушена першою реагувати на зміни та виклики, що виникають. Централізована система управління освітою вже не може бути ефективною і тому засновники, місцеві органи управління освітою, мають сприяти впровадженню автономії у закладах освіти для своєчасного прийняття ними рішень щодо надання якісних освітніх послуг. Проте за результатами інституційних аудитів, аналізу діяльності місцевих органів управління освітою можна зробити висновок, що системне і повноцінне впровадження автономії, як підходу для ефективного управління процесом надання освітніх послуг, не спостерігається на території області.

Моніторинг реалізації закладами освіти академічної, організаційної, фінансової та кадрової автономії здійснюється за напрямками: вивчення стану впровадження автономії у закладах освіти та визначення чинників, що уповільнюють її реалізацію.

Адже у статті 6 Закону України «Про освіту» зазначено, що фінансова, академічна, кадрова та організаційна автономія закладів освіти у межах, визначених Законом, є однією із засад державної політики у сфері освіти та принципом освітньої діяльності.

Мета моніторингу:

– виявити та відстежити тенденції в реалізації закладами освіти гарантованої державою академічної, організаційної, фінансової та кадрової автономії.

Завдання:

- вивчити стан готовності закладів освіти щодо впровадження та реалізації визначеною законодавством автономії;
- виявити особливості реалізації закладами освіти академічної, організаційної, фінансової та кадрової автономії;
- визначити механізми впровадження та реалізації автономії закладів освіти;
- визначити чинники, що перешкоджають впровадженню автономії у закладах освіти;
- з'ясувати стан дотримання закладами освіти принципів прозорості і демократичності процесів під час реалізації автономії;
- дослідити вплив реалізації автономії закладів освіти на якість надання освітніх послуг та здійснення освітньої діяльності.

- розробити рекомендації засновникам, керівникам закладів освіти за результатами моніторингового дослідження.

Вид моніторингу: зовнішній, регіональний

Об'єкт моніторингу: реалізація закладами освіти гарантованої державою автономії:

- академічної;
- організаційної;
- кадрової;
- фінансової.

II. Суб'єкти моніторингу

Суб'єкт, що проводить моніторинг, – управління Державної служби якості освіти у Черкаській області.

Учасники моніторингу:

- заклади освіти;
- учасники освітнього процесу.

III. Індикатори

1. Стан готовності закладів освіти щодо впровадження та реалізації визначеною законодавством автономії:

- відображення фінансової, академічної, кадрової та організаційної автономії у Статуті закладу освіти;
- рішення педагогічної ради про спроможність закладу освіти щодо впровадження автономії;
- план заходів закладу освіти щодо впровадження автономії;
- навчання керівних і педагогічних працівників з питань впровадження фінансової, академічної, кадрової та організаційної автономії.

2. Особливості реалізації закладами освіти академічної, організаційної, фінансової та кадрової автономії:

- повна автономія;
- часткова автономія;
- окремі повноваження;
- відсутність автономії.

3. Механізми впровадження та реалізації автономії закладів освіти:

- розпорядчий документ засновника/органу управління освітою щодо делегування закладу освіти повноважень;
- зміни до установчих документів;
- алгоритм впровадження фінансової, академічної, кадрової та організаційної автономії.

4. Чинники, що перешкоджають впровадженню автономії у закладах освіти:

- нормативно-правові документи щодо впровадження автономії;
- управління закладом освіти;
- зацікавленість керівника та педагогічних працівників закладу освіти;
- знання та компетентність керівника закладу освіти.

5. Стан дотримання закладами освіти принципів прозорості і демократичності процесів під час реалізації автономії:

- звітність керівника закладу освіти;
- використання веб сайту закладу освіти;
- демократична модель управління закладом освіти, співпраця з громадськістю.

6. Вплив реалізації автономії закладів освіти на якість надання освітніх послуг та здійснення освітньої діяльності:

- реалізація Стратегії розвитку закладу освіти;
- відстеження формування компетентностей учнів;
- рівень розвитку професіоналізму педагогічних працівників.

IV. Процедура, форми і методи проведення моніторингу

Для проведення моніторингу формується вибірка закладів освіти.

Моніторинг здійснюється у формі опитування з використанням Google-форм, інтерв'ю (з використанням відео зв'язку) з керівниками закладів освіти, вивчення матеріалів вебсайтів, статистичної звітності закладів освіти.

V. Цикли моніторингу та основні етапи проведення

Моніторинг проводиться періодично відповідно до графіка, що додається, за такими циклами:

I цикл – 2023-2024 навчальний рік;

II цикл – 2024-2025 навчальний рік;

III цикл – 2025-2026 навчальний рік.

Основні етапи проведення моніторингу:

- 1) визначення мети та завдань моніторингу;
- 2) розроблення та імплементація інструментарію моніторингу;
- 3) формування вибірки моніторингу;
- 4) погодження керівників закладів освіти на участь у моніторингу;
- 5) проведення онлайн опитування учасників освітнього процесу, представників органів місцевого самоврядування та/або їх структурних підрозділів з питань освіти;
- 6) інтерв'ю з керівниками закладів освіти;

- 7) вивчення матеріалів вебсайтів закладів освіти;
- 8) вивчення статистичної звітності закладів освіти;
- 9) аналіз та узагальнення результатів;
- 10) підготовка і оприлюднення звітів і рекомендацій за результатами моніторингу.

VI. Інструментарій:

Для проведення моніторингу використовуються такі види інструментарію:

- анкета учнів;
- анкета батьків;
- анкета педагогічних працівників;
- анкета представників органів місцевого самоврядування та/або їх структурних підрозділів з питань освіти;
- перелік питань для інтерв'ю з керівниками;
- форма вивчення статистичної звітності;
- форма вивчення матеріалів вебсайту.

VII. Визначення результатів моніторингу

Узагальнення результатів моніторингу здійснюється на основі даних статистично-математичної обробки відповідей учасників анкетування та інтерв'ю з керівниками закладів освіти, довідок, складених на основі вивчення матеріалів, розміщених на вебсайтах, статистичної звітності.

Інформування про результати моніторингу здійснюється шляхом повідомлення обласній державній адміністрації, засновникам закладів освіти, закладам освіти.

Заступник начальника управління –
начальник відділу інституційного аудиту



Іван ШАРАПА

Додаток
до розділу V Програми моніторингу
реалізації закладами освіти академічної,
організаційної, фінансової та кадрової
автономії

ГРАФІК
проведення моніторингу у 2023-2024 навчальному році
та узагальнення його результатів

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення онлайн опитування учасників освітнього процесу закладів освіти, інтерв'ю із керівниками	Управління Державної служби якості освіти у Черкаській області	15 грудня 2023 року
2.	Вивчення матеріалів вебсайтів закладів освіти та статистичної звітності	Управління Державної служби якості освіти у Черкаській області	25 грудня 2023 року
3.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження першого циклу	Управління Державної служби якості освіти у Черкаській області	15 січня 2024 року
4.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами першого циклу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти у Черкаській області	25 січня 2024 року

ГРАФІК
проведення моніторингу у 2024-2025 навчальному році
та узагальнення його результатів

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення онлайн опитування учасників освітнього процесу закладів освіти, інтерв'ю із керівниками	Управління Державної служби якості освіти у Черкаській області	жовтень 2024 року
2.	Вивчення матеріалів вебсайтів закладів освіти та статистичної звітності	Управління Державної служби якості освіти у Черкаській області	жовтень 2024 року
3.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження другого циклу	Управління Державної служби якості освіти у Черкаській області	листопад 2024 року
4.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами другого циклу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти у Черкаській області	листопад 2024 року

ГРАФІК
проведення моніторингу у 2025-2026 навчальному році
та узагальнення його результатів

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення онлайн опитування учасників освітнього процесу закладів освіти, інтерв'ю із керівниками	Управління Державної служби якості освіти у Черкаській області	жовтень 2025 року

2.	Вивчення матеріалів вебсайтів закладів освіти та статистичної звітності	Управління Державної служби якості освіти у Черкаській області	жовтень 2025 року
3.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження третього циклу	Управління Державної служби якості освіти у Черкаській області	листопад 2025 року
4.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами третього циклу моніторингу	Управління Державної служби якості освіти у Черкаській області	листопад 2025 року

Заступник начальника управління –
начальник відділу інституційного аудиту



Іван ШАРАПА